

PROGRAM EDUKACJI EKOLOGICZNEJ

pt. „MAŁY EKOLOG”.

„Piękno tej ziemi skłania mnie do wołania
o jej zachowanie dla przyszłych pokoleń.
Jeśli kochacie tę ojczystą ziemię,
niech to wołanie nie pozostanie bez odpowiedzi!”

Papież Jan Paweł II

I Wstęp

Zgodnie z założeniami programu wychowawczego i profilaktyki w roku szkolnym 2015/2016 będzie realizowany program ekologiczny pt. „Mały ekolog”.

Edukacja ekologiczna / wg E. J. Frątczaków/ to „świadomie zamierzona, celowa, planowa, systematyczna i stopniowa działalność nauczyciela (rodziców, opiekunów) wobec dzieci przy ich pozytywnej motywacji i wielostronnej działalności..”. Już w przedszkolu można wprowadzać podstawowe elementy ochrony środowiska naturalnego, przez które będziemy w dziecku kształtować postawę ekologiczną. Postawa ta będzie charakteryzowała się ciekawością świata i współzależnością występującą w tym świecie, poczuciem więzi z przyrodą i ludźmi oraz uczeniem się odpowiedzialności za przyrodę i środowisko.

Wszyscy powinni mieć świadomość, że ochrona i kształtowanie środowiska, w którym żyjemy, jest koniecznością a zatem podstawowym obowiązkiem każdego człowieka, gdyż każdy jest tylko chwilowym użytkownikiem tego środowiska i ma obowiązek przekazać je innym, następnym pokoleniom.

Kształtowanie właściwej postawy wobec środowiska należy rozpocząć od najmłodszych lat, bowiem świadomość człowieka kształtuje się przez całe życie, jednak jej podstawy każdy zdobywa w dzieciństwie i młodości, kiedy jest wrażliwy na wszystko co go otacza. Jednym ze skutecznych czynników aktywizujących dzieci jest kontakt z przyrodą, która jest bogatym źródłem przeżyć, wrażeń, doznań. Bezpośrednie zetknięcie dziecka z przyrodą wywołuje u niego chęć aktywnego działania w niej, a także budzi uczucia opiekuńczości i przyjaźni wobec świata roślin i zwierząt. Jednak w wielu wypadkach w niewystarczającym zakresie i stopniu wykorzystuje się najbliższe środowisko jako miejsce i środek edukacji ekologicznej, a tym samym obserwację i doświadczenie jako metody nauczania i uczenia się, poznawania i przeżywania jej bogactwa i piękna. W zbliżaniu dzieci przedszkolnych do przyrody i zaznajamianiu ich z zagrożeniami ekologicznymi szczególnie ważne jest uczenie się przez przeżywanie. Stwarza ono optymalne warunki do rozbudzania uczuć dzieci, a także sprawia, że wiedza

o przyrodzie ożywionej i nieożywionej, i zasobach jej ochrony staje się wartością, której chcemy bronić i dla której chcemy pozyskać innych.

Pracując w parciu o program ekologiczny „Mały ekolog” , wprowadzamy dzieci w świat najbliższego nam środowiska przyrodniczego. Program powinien zainspirować nauczycieli do stosowania nowatorskich form i metod pracy, a także integrowania poszczególnych obszarów edukacyjnych.

Tematy i sposoby realizacji programu mają przede wszystkim pobudzić dzieci do samodzielnego działania, poszukiwania i myślenia.

Edukacja z zakresu ochrony i kształtowania środowiska człowieka powinna więc stanowić składową część działalności opiekuńczo- rozwojowo- wychowawczo- dydaktycznej nauczyciela i rodziców. Ważne jest również to, aby poprzez konkretne działanie w środowisku i dla środowiska, dzięki swojej bezpośredniości, zadawaniu dorosłym „kłopotliwych, ekologicznych pytań”, wytykaniu sprawców zagrożeń, poznawaniu piękna swojego regionu – pobudzały do refleksji innych i zachęcały do działań na rzecz środowiska.

Zawarte treści programowe odwołują się do wskazań Podstawy Programowej.

Program skierowany jest do dzieci w wieku przedszkolnym, tj. od 3 do 5 lat. Realizowanie różnorodnych zadań wychowawczo – dydaktycznych stwarza możliwości wielostronnego intensywnego uczestnictwa dziecka w działaniu, przeżywaniu i poznawaniu otaczającego świata, oraz w dobieraniu treści do możliwości rozwojowych dzieci.

Naczelnym zadaniem podczas realizacji treści zawartych w tym programie jest takie ich opracowanie przez nauczyciela, aby potrzeba poznania wynikała z zainteresowania samego dziecka. Dziecko wieku przedszkolnego staje się coraz sprawniejsze. Poznawanie świata za pomocą działania i zmysłów jest dla niego sprawą naturalną.

II Założenia programu

Program ten jest zgodny z podstawą programową wychowania przedszkolnego zawartą w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 maja 2014r.

Program jest kontynuacją prowadzonych działań w ramach konkursu „Przyjaźni środowisku” oraz uzyskanego Certyfikatu Mecenasa Polskiej Ekologii.

Jest oparty na koncepcji pedagogicznej sprzyjającej zachowaniu odrębności rozwojowej dziecka oraz realizuje ideę podmiotowości. Program skonstruowany został bez podziału na grupy wiekowe.

U dzieci w wieku przedszkolnym należy kształtować postawę zgodną z etyką ekologiczną, gdyż są one baczными obserwatorami tego, co się wokół nich dzieje i nie mają jeszcze wykształconych złych przyzwyczajeń. Dlatego też nabywanie przez dziecko świadomości ekologicznej, odpowiedzialnego działania na rzecz ochrony i poprawy środowiska człowieka, wymaga systematycznego i celowego działania nauczyciela.

III Cele ogólne

- Rozbudzanie zainteresowań przyrodniczych poprzez poznawanie go dostrzeganie jego piękna, nabywanie opiekuńczego stosunku do świata roślin i zwierząt, kształtowanie mądrego i umiejętnego współżycia człowieka z przyrodą, rozwijanie poczucia troski i odpowiedzialności o obecną i przyszłą jakość życia na ziemi,
- Włączanie do Roczego Planu Pracy Przedszkola oddziaływań proekologicznych
- Umożliwienie podejmowania działań ekologicznych w najbliższym otoczeniu i we własnym życiu.

Tak sformułowane cele stwarzają warunki do kształtowania u dziecka postawy proekologicznej charakteryzującej się szeroką zdolnością percepcji wobec zjawisk przyrodniczych i społecznych oraz poczuciem więzi z przyrodą i ludźmi jako częścią biocenozy.

IV Cele szczegółowe

- rozbudzenie potrzeby kontaktu z przyrodą;
- uświadomienie znaczenia i piękna otaczającego środowiska naturalnego;
- uświadomienie odpowiedzialności za stan środowiska w najbliższym otoczeniu;
- zaznajomienie z podstawowymi zasadami ochrony środowiska i rozumienie konieczności ich przestrzegania;
- stworzenie możliwości oddziaływania poprzez edukację dzieci na ich najbliższych;
- pogłębienie wiadomości na temat roślin i zwierząt żyjących na Ziemi;
- kształtowanie własnego „ja” w harmonii ze środowiskiem;
- kształtowanie poczucia odpowiedzialności za stan środowiska przyrodniczego;
- poznanie słownictwa o treści przyrodniczo-ekologicznej;
- zrozumienie znaczenia powietrza, wody w życiu człowieka, roślin i zwierząt;
- kształtowanie właściwych nawyków dotyczących oszczędzania wody i energii;
- rozbudzanie chęci dbania o środowisko poprzez zbieranie makulatury, zużytych baterii itp.
- włączanie w akcje proekologiczne

V Warunki realizacji programu/ Procedury osiągnięcia celów

Metody wskazują na czynności, które należy tak dobierać, aby osiągnąć zamierzone cele.

W pedagogice są to czynności zarówno nauczyciela jak i dziecka.

METODY PRACY:

- metody podające (przyswajanie): opowiadanie, pogadanka, wiersze, piosenki,
- metody problemowe (odkrywanie): prace badawczo- rozwojowe, zajęcia terenowe, obserwacje, eksperymentowanie,
- metody aktywizujące.

FORMY PRACY:

- zabawa oraz inne formy działalności dzieci pozwalające na rozwijanie pomysłowości i kreatywności dzieci,
- spacer , wycieczki,
- spotkania z ekspertami,
- zajęcia organizowane przez nauczycielkę z całą grupą lub w małych zespołach,
- udział w akcjach organizowanych w przedszkolu, udział w konkursach,
- spotkania warsztatowe z udziałem dzieci i rodziców.

VI Przewidywane efekty

- dostrzeganie walorów przyrodniczych najbliższego regionu;
- dbanie o estetykę najbliższego otoczenia;
- aktywne uczestniczenie w akcjach na rzecz środowiska;
- organizowanie zbiórki surowców wtórnych;
- rozumienie znaczenia ochrony środowiska naturalnego;
- prowadzenie odpowiednich hodowli w przedszkolu (kąciki hodowli roślin, hodowla w ogrodzie przedszkolnym);
- uczestniczenie w konkursach, imprezach proekologicznych i prozdrowotnych- układanie krótkich haseł pro środowiskowych;
- znajomość źródeł zanieczyszczenia powietrza i gleby;
- podejmowanie działań proekologicznych (segregacja śmieci, udział w akcjach ekologicznych, korzystanie z ekologicznych opakowań);
- promowanie zdrowej żywności – kupowanie żywności oznaczonej znakami ekologicznymi na opakowaniach.

Realizacja programu przyniesie naszej placówce wielorakie korzyści, zarówno w sferze organizacyjnej, jak i w dziedzinie szeroko zakrojonej współpracy z lokalnym środowiskiem, rodzicami, instytucjami i innymi placówkami oświatowo-kulturalnymi. Wspólnie podejmowane działania zintegrują zespół wychowanków i uformują u nich właściwe nawyki i postawy oraz zwrócą uwagę na ważny problem ochrony środowiska.

VII Treści programowe

Treści programowe programu edukacji ekologicznej zostały podzielone na propozycje działań wykonywanych w danych miesiącach.

Ponadto przez cały rok szkolny dzieci uczestniczą w akcjach: zbiórka makulatury, zużytych baterii, nakrętek, puszek aluminiowych, płyt CD.

Program obejmuje również współpracę ze środowiskiem: wycieczki do:

- Muzeum Przyrodnicze WPN w Jeziorach (jeziro Góreckie w Jeziorach)
- Lekcje edukacyjne w bibliotece przy ulicy Juliusza Słowackiego
- Muzeum Środowiska Przyrody
- Wycieczka do Ogrodu Botanicznego
- Wycieczka do Palmiarni
- Wycieczka do Sortowni odpadów przy ulicy Krańcowej
- Akcja „Plusk” organizator Aquanet
- Realizacja programu „Kubusiowi przyjaciele natury”
- Prowadzenie zabaw w ramach przygotowania dzieci do posługiwania się językiem obcym nowożytnym

W zaplanowanych działaniach uwzględniony został również Festyn ekologiczny dla szkół podstawowych oraz quiz ekologiczny mający na celu sprawdzenie wiedzy dzieci

zdobytej podczas realizacji programu. Plany działań na poszczególne miesiące ukazują poniższe tabele.

PLAN DZIAŁANIA.

Działania i sposoby realizacji.	Termin realizacji.	Osoby odpowiedzialne oraz wspierające działania.
1. Założenie w sali biblioteczki ekologicznej – książki, czasopisma, wydruki internetowe.	wrzesień	nauczyciele, rodzice
2. Wprowadzenie kodeksu „MAŁEGO EKOLOGA” – prawa i obowiązki.	wrzesień	nauczyciele, dzieci
3. „Patrol ekologiczny” – spacer w okolicach przedszkola w celu poszukiwania pojemników recyklingowych.	wrzesień	nauczyciele
4. „Tu działamy, gdzie mieszkamy” – wyrabianie trwałego nawyku wyrzucania odpadów do odpowiednich pojemników.	cały rok	nauczyciele, rodzice
5. Akcja „Sprzątanie Świata” – porządkowanie ogrodu przedszkolnego i najbliższej okolicy.	wrzesień	nauczyciele, personel przedszkola
6. „Nasi skrzydlaci przyjaciele” – obserwacja ptaków w ogrodzie przedszkolnym (rozdzielanie, nazywanie, naśladowanie, przeliczanie).	wrzesień	nauczyciele
7. „Europejski Dzień Ptaków” – wspólne świętowanie w ogrodzie przedszkolnym.	wrzesień	nauczyciele, dyrektor, personel przedszkola, rodzice
8. Wycieczka jesienna do	wrzesień	nauczyciele, dyrektor,

Wielkopolskiego Parku Narodowego w Jeziorach – poznawanie ekosystemów: las, park; zwiedzanie Muzeum Przyrodniczego WPN..		rodzice
9. Akcja „Makulaturę zbieramy – las oszczędzamy” – wyeksponowanie w sali kosza przeznaczonego na makulaturę.	wrzesień	nauczyciele, dyrektor, personel przedszkola
10. Założenie kącików przyrody – gromadzenie darów jesieni (wykorzystanie darów w zabawach matematycznych, plastyczno – konstrukcyjnych, rytmiczno - muzycznych, badawczych).	wrzesień	nauczyciele, rodzice
11. „Dzień zabawek z ekologiczną torbą” - wyznaczenie dnia przynoszenia przez dzieci zabawek do przedszkola, np. piątek – zachęcanie do korzystania z toreb wielokrotnego użytku.	cały rok	nauczyciele, rodzice
12. „Zabawa – każdą porą roku jest ciekawa” – wdrażanie do hartowania i częstego korzystania ze świeżego powietrza w różnych warunkach pogodowych.	cały rok	nauczyciele
13. Udział w konkursach plastycznych związanych z ochroną środowiska naturalnego.	cały rok	nauczyciele, dzieci
14. Udział w akcjach o charakterze przyrodniczym oraz ekologiczno – charytatywnym.	cały rok	nauczyciele, personel przedszkola, rodzice
15. „Kompostownik w naszym ogrodzie” – wykorzystanie odpadów organicznych.	wrzesień	nauczyciele, personel przedszkola, pracownicy kuchni
16. "Zdrowa przekąska" -	cały rok	dyrektor, nauczyciele,

<p>wprowadzenie na stałe do każdej sali owocowo – warzywnego półmiska, wypełnionego kawałkami świeżych, sezonowych owoców lub warzyw przeznaczonych do bezpośredniego spożycia o każdej porze dnia.</p>		<p>intendent, pracownicy kuchni</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Spacery i wycieczki w najbliższej okolicy przedszkola sprzyjające poznawaniu różnorodnych środowisk przyrodniczych (Park im. A. Mickiewicza, Park im. H. Wieniawskiego, Ogród Botaniczny, Stare ZOO). 2. Wzbogacanie kątek przyrody – zbieranie darów jesiennych. 3. Zakładamy zielniki – zabawy z materiałem przyrodniczym. 4. Festyn ekologiczny z udziałem Szkół Podstawowych – zabawy z wykorzystaniem materiałów recyklingowych. 5. Poznawanie zwyczajów ptaków i zwierząt (jesienne migracje – oglądanie filmu „Makrokosmos”, wiosenne powroty, przygotowanie do zimy, budowanie wiosną gniazd). 6. Spotkanie z funkcjonariuszem policji – poznawanie zasad bezpieczeństwa w domu, przedszkolu, na drogach, w kontaktach z obcym i psem; poznawanie numerów alarmowych. 	<p>październik</p> <p>październik</p> <p>październik</p> <p>październik</p> <p>październik – maj</p> <p>październik</p>	<p>nauczyciele</p> <p>nauczyciele, rodzice</p> <p>nauczyciele, dzieci</p> <p>nauczyciele, absolwenci przedszkola (klasy I Szkół Podstawowych nr 23 i 36 w Poznaniu, rodzice</p> <p>nauczyciele</p> <p>nauczyciele, funkcjonariusz policji</p>

7. „Dzień Drzewa” – sadzenie drzew w ogrodzie przedszkolny.	październik	nauczyciele, pracownicy przedszkola, rodzice
8. „Zdrowe owoce i warzywa” – wycieczka na Rynek Jeżycki (przygotowywanie zdrowych soków, sałatek, surówek).	październik	nauczyciele, pracownicy kuchni przedszkolnej
9. „Smacznie, zdrowo i kolorowo” – przygotowywanie kanapek, szaszłyków, koreczków) – spotkanie warsztatowe z udziałem dzieci i rodziców.	październik	nauczyciele, dzieci, rodzice
10. „Jak rozpoznać zdrową żywność?” – wycieczka do sklepu oraz zabawy tematyczne (założenie kącika ze zdrową żywnością – opakowania) – poznawanie i wybieranie zdrowych produktów żywnościowych, rozpoznawanie znaków ekologicznych.	październik	nauczyciele
11. „My to już wiemy, ekologiczne torby wykorzystujemy” – zabawy tematyczne utrwalające wiadomości na temat opakowań; korzystanie z toreb ekologicznych w kącikach zainteresowań, np. sklep.	październik	nauczyciele
12. „Spotkanie z jesienią” – przedstawienie przedszkolne.	październik	nauczyciele, dzieci, pracownicy przedszkola
1. Spacery w najbliższej okolicy przedszkola – obserwacja zmian zachodzących w przyrodzie.	listopad	nauczyciele
2. Założenie kalendarza pogody – dokonywanie obserwacji; kodowanie informacji w formie symbolicznego zapisu – znaki	listopad	nauczyciele

<p>synoptyczne.</p> <p>3. „Oszczędzamy ciepło” – zakręcanie grzejników w trakcie wietrzenia pomieszczeń.</p> <p>4. Spotkanie z leśnikiem – pogadanka na temat zagrożeń wynikających z istnienia dzikich wysypisk odpadów i elektrośmieci – uświadomienie ich szkodliwości dla środowiska przyrodniczego oraz przygotowanie zwierząt do zimy.</p> <p>5. „Dzień marchewki” – uświadomienie znaczenia marchwi a także innych warzyw w prawidłowym rozwoju dziecka (przygotowywanie soków, surówek oraz wykonywanie prac plastycznych, plakatów promujących spożywanie warzyw.</p> <p>6. „Jedzenie ma znaczenie” – spotkanie warsztatowe z ekspertem - dietetykiem.</p> <p>7. „Zdrowie na moim talerzu” – ogłoszenie konkursu plastycznego dla dzieci i rodziców.</p> <p>8. „Zabawy badawcze z wiatrem” – różne źródła wiatru (oddech, suszarka do włosów, wachlarzyk, wentylator); wykorzystanie wiatru w życiu człowieka.</p> <p>9. Praca plastyczno – techniczna „Wiatraczki” – wprowadzanie w ruch poprzez dmuchanie oraz podczas wyjścia do ogrodu – sprawdzanie siły i kierunku wiatru.</p>	<p>listopad – marzec</p> <p>listopad</p> <p>listopad</p> <p>listopad</p> <p>listopad</p> <p>listopad</p> <p>listopad</p>	<p>nauczyciele, personel przedszkola</p> <p>nauczyciele, pracownik nadleśnictwa</p> <p>nauczyciele, personel przedszkola, rodzice</p> <p>nauczyciele, dietetyk</p> <p>nauczyciele, dzieci, rodzice</p> <p>nauczyciele</p> <p>nauczyciele</p>
---	--	--

1. Spacer w najbliższej okolicy przedszkola – obserwacja zmian zachodzących w zimowym krajobrazie.	grudzień	nauczyciele
2. „Poznajemy gości zimowej stołówki” – zakładanie karmników; dokarmianie ptaków podczas złych warunków atmosferycznych.	według potrzeb	nauczyciele, personel techniczny przedszkola
3. „Kto dba o nasze zdrowie” – spotkanie z lekarzem (rozumienie konieczności wizyt kontrolnych; stosownego ubierania się w zależności od temperatury).	grudzień	nauczyciele, lekarz
4. „Energia w naszym przedszkolu” – wycieczka po pomieszczeniach przedszkolnych w poszukiwaniu urządzeń działających na prąd; wdrażanie do poszanowania energii elektrycznej.	grudzień	nauczyciele, personel techniczny przedszkola
5. „Oszczędzamy energię” – projektowanie plaketek (umieszczanie przy włącznikach i wyłącznikach światła w przedszkolu i domu).	grudzień	nauczyciele, dzieci, rodzice
6. „Skąd bierzemy prąd?” – poznawanie źródeł pozyskiwania energii i rodzajów elektrowni.	grudzień	nauczyciele
7. „Energję oszczędzamy, zbędne światło wyłączamy” – wyrabianie nawyku wyłączania zbędnego oświetlenia i stosowania żarówek energooszczędnych.	grudzień	nauczyciele, personel przedszkola
8. „Co przepuszcza światło?” – zabawa badawcza. Rozwijanie umiejętności obserwowania i wyciągania wniosków.	grudzień	nauczyciele

<p>9. „Teatrzyk cieni” – eksperymentowanie ze światłem.</p> <p>10. „Ostrożnie z prądem” – historyjki obrazkowe. Rozwijanie myślenia przyczynowo – skutkowego. Rozumienie zakazu samodzielnego korzystania z urządzeń elektrycznych.</p> <p>11. „Ekologiczna choinka” – wykonanie naturalnych ozdób choinkowych w ramach warsztatów z udziałem dzieci i rodziców.</p> <p>12. „Wigilia w przedszkolu” – degustacja zdrowych, wigilijnych potraw przygotowanych przez pracowników kuchni przedszkolnej.</p>	<p>grudzień</p> <p>grudzień</p> <p>grudzień</p> <p>grudzień</p>	<p>nauczyciele</p> <p>nauczyciele</p> <p>nauczyciele, dzieci, rodzice, personel przedszkola</p> <p>nauczyciele, pracownicy kuchni przedszkolnej</p>
<p>1. „Coś ciekawego z materiału odpadowego” – wykonywanie prac plastyczno – technicznych przygotowaniem do wystawy z okazji „Dnia Babci i Dziadka”.</p> <p>2. „Dzień Ekologa” – zabawy i konkursy o tematyce ekologicznej.</p> <p>3. „Zbiórka karmy dla zwierząt ze schroniska” – udział w akcji mającej na celu budzenie empatii i opiekuńczego stosunku do zwierząt.</p> <p>4. Dokarmiamy zwierzęta zimą.</p> <p>5. „Nasze rady na odpady” – przygotowywanie prezentów dla babć i dziadków z materiałów odpadowych – spotkanie</p>	<p>styczeń</p> <p>styczeń</p> <p>według potrzeb</p> <p>według potrzeb</p> <p>styczeń</p>	<p>nauczyciele, dzieci</p> <p>nauczyciele</p> <p>nauczyciele, personel przedszkola, dzieci, rodzice</p> <p>nauczyciele, dzieci, rodzice</p> <p>nauczyciele, personel przedszkola, dzieci, rodzice</p>

warsztatowe z udziałem dzieci i rodziców.		
6. Poznajemy różne stany skupienia wody (śnieg, lód) – zwrócenie uwagi na zanieczyszczenia.	styczeń	nauczyciele
7. „Kto lubi wodę?” – poznawanie znaczenia wody w życiu człowieka, roślin i zwierząt. Wyjaśnianie pojęcia „kwaśny deszcz” i jego negatywnego wpływu na środowisko.	styczeń	nauczyciele
8. „Kącik małego badacza” – zabawy badawcze z wodą (rozpuszczanie różnych substancji w wodzie, barwienie wody, parowanie i skraplanie, „Co pływa, co tonie”, krystalizacja soli i cukru).	styczeń	nauczyciele
9. Zabawy na śniegu i lodzie – przestrzeganie bezpieczeństwa zabaw.	styczeń	nauczyciele
10. „Niebezpieczne zabawy wodą” – historyjki obrazkowe. Rozwijanie myślenia przyczynowo – skutkowego.	styczeń	nauczyciele
11. „Oszczędzamy wodę” – projektowanie plakietek, umieszczanie ich przy kranach w przedszkolu i domu.	styczeń	nauczyciele, dzieci, rodzice
1. „Eko moda” – konkurs wewnątrzprzedszkolny i prezentacja ciekawych strojów.	luty	nauczyciele, rodzice
2. Wystawa oraz rozstrzygnięcie konkursu plastycznego dla dzieci i rodziców „Zdrowie na moim talerzu”.	luty	nauczyciele

3. „Pierwsza pomoc przedmedyczna” – spotkanie z ratownikiem medycznym.	luty	nauczyciele, ratownik medyczny
4. „Nie lubię hałasu” – zapoznanie ze szkodliwym wpływem hałasu na zdrowie człowieka (unikanie hałasu w zabawie i pracy, słuchanie muzyki o umiarkowanej głośności, wdrażanie do korzystania z zabawek w sposób nie wywołujący hałasu, posługiwanie się umiarkowanym głosem).	luty	nauczyciele
5. „Kącki do odpoczynania” - kształtowanie nawyku właściwego odpoczynku.	luty	nauczyciele
6. „Nasze środowisko – powietrze jako warunek niezbędny do życia” – autorskie zajęcia dydaktyczne we współpracy z Zespołem Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego. Podnoszenie świadomości o istniejących zagrożeniach środowiska i przyrody, rozwijanie wrażliwości, praktycznych umiejętności i odpowiedzialności za stan środowiska.	luty	nauczyciele, pracownik ZPKWW
7. „Gdzie jest powietrze? – zabawy badawcze z wykorzystaniem balonów, butelek, rurek po napojach, foliowych woreczków.. Poznawanie właściwości powietrza na podstawie doświadczeń i obserwacji.	luty	nauczyciele
8. W dalszym ciągu dokarmianie ptaków.	według potrzeb	nauczyciele
1. „W poszukiwaniu wiosny” – spacer w najbliższej okolicy	marzec	nauczyciele

<p>przedszkola. Obserwacja zmian zachodzących w przyrodzie.</p>		
<p>2. „Nasze środowisko – gleba jako bardzo ważny element środowiska” – autorskie zajęcia dydaktyczne we współpracy z Zespołem Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego. Podnoszenie świadomości o istniejących zagrożeniach środowiska i przyrody, rozwijanie wrażliwości, praktycznych umiejętności i odpowiedzialności za stan środowiska.</p>	marzec	nauczyciele, pracownik ZPKWW
<p>3. „Zielony ogródek w sali” – zakładamy hodowlę roślin. Wdrażanie do opieki nad hodowanymi roślinami.</p>	marzec	nauczyciele
<p>4. „Co potrzebuje roślina do życia” – eksperymenty i doświadczenia z wodą i światłem.</p>	marzec	nauczyciele
<p>5. „Ekologiczny Pierwszy Dzień Wiosny” – wspólne świętowanie w ogrodzie przedszkolnym.</p>	marzec	nauczyciele
<p>6. Tworzenie mini ogrodu z ziołami – miejsca obserwacji i praktycznych działań dzieci.</p>	marzec	nauczyciele, personel przedszkola
<p>7. „Zdrowo jemy – zdrowo rośniemy” – warsztaty z udziałem dzieci i rodziców. Przedstawienie inscenizacji dla rodziców pod tym samym tytułem. Wspólne układanie krótkich wierszyków i rymowanek o tematyce prozdrowotnej. Zdrowy poczęstunek – kanapki przygotowane przez dzieci z wyhodowanych w sali nowalijek.</p>	marzec	nauczyciele, dzieci, rodzice

<p>8. „Śniadanie wielkanocne” – degustacja zdrowych potraw przygotowanych przez pracowników kuchni przedszkolnej.</p>	<p>marzec</p>	<p>nauczyciele, pracownicy kuchni przedszkolnej</p>
<p>1. „Zielony Dzień” – zorganizowanie w przedszkolu „zielonego dnia”. Zielony ubiór, spożywanie posiłków wykonanych z zielonych produktów (ustalenie menu z intendentem i kucharką), samodzielne przygotowywanie kanapek.</p> <p>2. Wycieczka do Palmiarni – poznawanie egzotycznych roślin i zwierząt; dostrzeganie różnych odcieni zielonego koloru.</p> <p>3. Pielęgnowanie roślin w kąciakach przyrody i ogrodzie przedszkolnym.</p> <p>4. „Dzień Ziemi” – przedstawienie o tematyce ochrony zasobów.</p> <p>5. „Śmieci segregujesz, czystą Ziemię zyskujesz” – wykonywanie kolorowych pojemników; kształtowanie nawyku segregowania odpadów (wykorzystywanie w zabawach tematycznych, ruchowych, muzycznych).</p> <p>6. Wycieczka do Sortowni odpadów komunalnych – poznawanie sposobu zmniejszania ilości odpadów poddawanych składowaniu.</p>	<p>kwiecień</p> <p>kwiecień</p> <p>kwiecień</p> <p>kwiecień</p> <p>kwiecień</p> <p>kwiecień</p>	<p>nauczyciele, dzieci, personel przedszkola, pracownicy kuchni przedszkolnej, rodzice</p> <p>nauczyciele, rodzice</p> <p>nauczyciele, dzieci, personel przedszkola</p> <p>nauczyciele, dzieci, personel przedszkola</p> <p>nauczyciele</p> <p>nauczyciele</p>

7. „Zabawy badawcze z kolorami” - samodzielne odkrywanie i doświadczanie (uzyskiwanie kolorów; zjawisko tęczy).	kwiecień	nauczyciele
1. „Laboratorium pod chmurką” – spacer i wycieczki w okolicach przedszkola. Prowadzenie obserwacji przyrodniczych z wykorzystaniem lup.	maj	nauczyciele
2. „Ekologia w wierszu, tańcu i piosence” – program artystyczny z udziałem wszystkich grup wiekowych.	maj	nauczyciele, dzieci, personel przedszkola
3. „ W harmonii z przyrodą” – wykonywanie prac plastycznych różnymi technikami – przygotowanie do wystawy z okazji „Dnia Mamy i Taty”.	maj	nauczyciele, dzieci
4. „Eko prezenty” – przygotowywanie prezentów dla mamy i taty z materiałów odpadowych.	maj	nauczyciele, dzieci
5. Projektowanie i kolportaż ulotek proekologicznych dla rodziców.	maj	nauczyciele, dzieci
6. Wycieczka do Straży Pożarnej – zapoznanie z zasadami zachowania się w obliczu niebezpieczeństw związanych z żywiołami i anomaliami pogodowymi (pożar, powódź, burza, wichura). Utrwalanie numerów alarmowych.	maj	nauczyciele, strażacy z Jednostki Pożarniczo – Gaśniczej w Poznaniu przy ulicy Grunwaldzkiej
7. Ankiety dla rodziców – ewaluacja przeprowadzonych działań w ramach programu „Mały ekolog”.	maj	nauczyciele, rodzice
8. „Bawimy się piaskiem” – zabawy badawcze. Poznawanie	maj	nauczyciele

właściwości piasku suchego i mokrego (wykorzystanie piaskownicy w ogrodzie przedszkolnym).		
1. „Dzień Dziecka” – gry i zabawy sportowo rekreacyjne z wykorzystaniem nietypowych przyborów w ogrodzie przedszkolnym.	czerwiec	nauczyciele, personel przedszkola
2. Wycieczka „Od ujęcia wody do oczyszczalni ścieków” – ścieżka edukacyjna w obecności edukatora.	czerwiec	nauczyciele najstarszych grup, edukator – pracownik Aquanet
3. „Światowy Dzień Ochrony Środowiska Naturalnego” - porządkowanie ogrodu przedszkolnego oraz terenu wokół przedszkola. Kształcenie świadomości proekologicznej i odpowiedzialności za środowisko naturalne.	czerwiec	nauczyciele, dzieci, personel przedszkola
4. „Quiz ekologiczny” – posumowanie zdobytej wiedzy; wręczenie odznaki „Małego ekologa”.	czerwiec	nauczyciele
5. Wystawa dziecięcych prac plastycznych związanych z całoroczną realizacją programu edukacyjnego „Mały ekolog” w Urzędzie Miasta Poznania lub holu Uniwersytetu Przyrodniczego.	czerwiec	nauczyciele, dzieci, personel przedszkola, rodzice
6. Wycieczka całodniowa do Gospodarstwa Agroturystycznego w Cichej Górze – poznawanie zwierząt hodowanych na wsi oraz wyrobów z własnej ekologicznej hodowli lub Muzeum Młynarstwa i Wodnych Urządzeń Przemysłu Wiejskiego w Jaraczu.	czerwiec	nauczyciele, rodzice

<p>7. Zabawy badawcze z wodą – obserwowanie pływania i tonięcia ciał (doświadczenia z plasteliną; forma płaska i kulista; zabawy w ogrodzie: pojemniki z wodą i łódki wykonane techniką origami).</p>	<p>czerwiec</p>	<p>nauczyciele</p>
<p>8. „Bezpieczne wakacje” – rozmowy, pogadanki, opowiadania, ilustracje, historyjki obrazkowe. Wdrażanie do bezpiecznych zachowań w zabawach i w sytuacjach zagrożenia; utrwalanie numerów alarmowych.</p>	<p>czerwiec</p>	<p>nauczyciele</p>

VIII Ewaluacja

W ewaluacji uwzględnia się opinie wychowanków, rodziców, nauczycieli, pracowników, przedstawicieli organu prowadzącego - Miasta Poznania oraz sugestie nadzoru pedagogicznego.

Sposoby ewaluacji:

- analiza dokumentów, /protokoły konkursów i quizu ekologicznego, fotografie, karty pracy dzieci, zielniki, albumy, prace plastyczno – techniczne, wiadomości zamieszczone na tablicy informacyjnej dla rodziców ,
- obserwacja dzieci w czasie zabaw i zajęć,
- zaangażowanie i udział w akcjach proekologicznych,
- zaangażowanie rodziców w przeprowadzonych zajęciach, konkursach, spotkaniach,
- opinia rodziców na temat spotkań warsztatowych, np. "Kosz i walizka", "Termometr uczuć", "Gadająca ściana", "Tarcza strzelnicza", itp.
- ankiety,
- ocena realizacji programu „ Mały Ekolog”.

VIII Bibliografia

Program opracowany został na podstawie:

Pozycje zwarte:

1. Podstawy programowej wychowania przedszkolnego - rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 maja 2014 r.,
2. Chauvel D.P. Środowisko w wychowaniu przedszkolnym; Wydawnictwo Cyklady, Warszawa 2000.
3. Dejonghe J.F. Ptaki w swoim środowisku; Wyd. Ossolineum, Wrocław 2013.
4. Dymara B., Michałowski S., Wollman-Mazurkiewicz L Dziecko w świecie przyrody; Impuls, Kraków 2000,
5. Frątczakowie E.J. Kącik przyrody w wychowaniu przedszkolnym; WSiP, Warszawa 1991.
6. Kalinowska A. Ekologia – wybór przyszłości, Wyd. Editions Spotkania; Warszawa 1993.
7. Kiezik- Kordzińska E. Czy śmieci to problem? Edukacja ekologiczna w nauczaniu początkowym; WSiP, Warszawa 2009.
8. Parczewski T. Edukacja ekologiczna w przedszkolu; Wyd. UMCS, Lublin 2009.

Czasopisma:

1. Banach E. Gdzie mieszka woda/ Bliżej przedszkola. Wychowanie i edukacja, Nr 7-8.70-71.2007 , s.23.
2. Bot J. Przyroda w okolicy przedszkola/ Bliżej przedszkola. Wychowanie i edukacja, Nr 6.69 czerwiec 2007, s.36.
3. Dubowicz E. Zimowe przygody kropelki wody/ Bliżej przedszkola. Wychowanie i edukacja, Nr 1.64 styczeń 2007, s.47.
4. Juszcak- Guca J. Jesienią- scenariusze zajęć/ Bliżej przedszkola. Wychowanie i edukacja, Nr 10.73, październik 2007, s.54.
5. Michalik M. Przykłady dydaktycznych zabaw badawczych/ Bliżej przedszkola. Wychowanie i edukacja, Nr 82-83.2008, s. 60.
6. Pykosz T. Zabawy badawcze/ Bliżej przedszkola. Wychowanie i edukacja, Nr 1.64 styczeń 2007, s.50.

Opracowanie:

Małgorzata Furmaniak
Bożena Kubiak – Widelska
Justyna Niewięgłowska
Bożena Nowak